
V
B
J
C
C.R. BIBLIOTHECA
UNIVERSITATIS
CRACOVIENSIS

Z B I O R druków procesowych z XVIII. i XIX. w.

Tom II.

Nr. 1. Elsner i Wisogierdowie r.1782. szt. 1.
" 2. Froelichowie r.1799. " 3.
" 3. Goldynga r. 1765. " 2.
" 4. Grabowski i Siehen etc r,1799. " 1.
" 5. Grabowscy r. 1799. " 2.
" 6. de Grothuz i Piotr Książę kurlandz.r.1779 " 1.
" 7. Grużyński i Podberescy r. 1799. " 3.
" 8. Haudring i Klüchzner r. 1779. " 3.
" 9. Haudringowie i Platerowie r. 1780. " 2.
" 10. Janowicz i Chodakowscy r. 1799. " 1.
" 11. Izraelowicz i Radowicki r. 1799. " 2.
" 12. Hryniewicz r. 1774. " 1.
" 13. Jezuici toruń. i Magistrat toruń. r. 1724. " 3.
" 14. Jasna Góra i Kłobuck r. 1790. " 2.
" 15. Jocz i Downarowicz r. 1800. " 1.
" 16. Kaczanowska i Brzozowski 1799. " 1.
" 17. Kalenkiewicz r. 1760. " 1.

SPRAWA

Urodzonych Fabiana Platera Dobr Bałtmuyze, Leonarda, Karoliny Byſtramow, niegdy Gottarda Erneſta y Benigny z Budberkow Syna, Dobr Suſſei w Xięſtwie Kurlandzkim będących Dziedzicow, tudzież Frydryka Roppa iaka Sukceſſorow Budberkowſkich Aktorow y Pozwanych.

Przeciwko Urodzonym Magnuſowi Kapitanowi, Gerardowi Chorążemu, Jerzemu Podkomorzemu, Karolowi y Zygmuntowi Pułkownikom, Haudryngom Bratom między ſobą rodzonym Pozwanym y Aktorom.

O podſtępne wyzucie y gwałtowne wybicie z Dobr Bałtmuyze y Suſſei tych obięcie, y dotąd nienależyte onych poſiadanie, oraz o zabor ruchomości do rownego między Sukceſſorami podziału należących.

W życiu będący Erneſt a Budberg Rotmiſtrz Semigalſki z Emerencyą, a Pletemberg ſpłodził Synow dwoch y Corek ſześć, z tych dla każdey wyznaczył Poſagu po 6000 Złł. Albertynow, a Dobra przez ſiebie poſiadane zoſtawił dla Synow, ſtarſzego Bałtmuyze, młodſzego Suſſei Dziedziczne w Xięſtwie Kurlandzkim, zaś dla Matki dokądby żyła Dobra w Xięſtwie Litewſkim Okniſte nazwane zaſtawne determinował, z kondycyą poſtąpienia w Poſſeſſyą ich nayſtarſzey Corki po śmierci Matki lub dobrowolnego iey uſtąpienia.

Wyznaczenie poſagu ieſzcze za życia Oyca po zamęściu Corki iedney Anny Emerencyi za Urodzonego Gierarda Erneſta Haudrynga uſkutecznionym zoſtało, wyliczył Ociec 6000 Złł. Albertyn:, odebrał te Zięć Haudryng y zakwitował wraz z Zoną, zrzekaiąc ſię wſzelkich pod iakimkolwiek pretextem, formowania pretenſyi do Dobr Oyczyſtych Bałtmuyże Suſei y Okniſte, z oſtrzeżeniem tylko ſpadkow po Rodzicach na nich przypaść mogących.

Ponitur Kwit Dnia 22 Julii Roku 1718 podpiſany w Aktach Selburſkich Dnia 3 Novembris tegoż Roku roborowany. *Nro 1.*

Po śmierci Oyca nie wzięło rozrządzenie ſkutku co do Dobr, bowiem pozoſtałym Corkom nie było zkąd wyznaczonych wypłacić Poſagow, Długi oraz Dobra ciążące, zatamowały dopełnienie rozrządzenia Oycowſkiego, przeto zgodnie między ſobą wſzyſcy pozoſtali Sukceſſorowie z Wdową a Matką ſwoią uczynili Umowę w Punktach:

(*)

1mo. Przedali Dobra Suſſei iednemu z pomiędzy Sukceſſorow Urodzonemu Gottardowi Erneſtowi Byſtramowi maiącemu Benignę a Budberg za Summę 33000 Złł. Albertynow, ktorą oprocz 6000 Złł. Albertynow Poſażney w reście Kredytorom w pewnych kwotach wypłacić zlecili.

2do. Dobra Okniſte Zaſtawne w Xięſtwie Litewſkim Leonardowi Erneſtowi Budberkowi z kondycyami opłacenia długow w Summie 24000 Złł. Albertynow oddali z dokładem, ieżeliby Leonard bezpotomnie życie zakończył, w ten czas Urodzona Haudryngowa bliżſzy do tych Dobr za opłaceniem Summ wſtęp mieć powinna, czego potym w Roku 1754 za Summę 700 Złł. Albertynow urzędownie zrzekła ſię, za świadectwem Kwitu Roku 1754 Dnia 27 Maia zeznanym.

3tio. Rownie iak Suſſei przedali Dobra Bałtmuyże Urodzonemu Fabianowi Platerowi y Eleonorze z Budberkow małżonkom za ſummę Złł. Albertyń. 18000 z obowiązkiem opłacenia długow wyrażonych w konwencyi, zatrzymawſzy wnioſek dla Zony naznaczony 6000 Złł. Albertynow, ażenad te długi ex pretio zoſtała ſię Summa reſztuiąca 1910 Złł. Albertynow rozdział iey między Sukceſſorow wyznaczyli.

Te Punkta moc Tranzakcyi maiące wſzyſcy Sukceſſorowie wraz z Matką podpiſali.

Ponitur Tranzakcya Dnia 18 Julii Roku 1752 uczyniona w Aktach Selburſkich Dnia 8 Auguſti 1754 roborowana. *Nro 2.*

W moc tey Tranzakcyi doſtała ſię zaraz Poſſeſſya Dobr Suſſei Ur. Byſtramowi, zaś Bałtmuyze Ur. Platerowi, po obięciu tych Dobr dopełnili obowiązkow w Tranzakcyi wyrażonych przez opłacenie długow, tudzież z Dobr Bałtmuyze nad długi pozoſtałey Summy między Sukceſſorow podzielenie, o czym świadczy Kwit Matki Urodzonych Haudryngow Roku 1754 Dnia 27 Mieſiąca Maia dany zrzeczeniem ſię Prawa do Bałtmuyze, a tak w ſpokoyney, aż do Roku 1777 przez lat całych 26 UUr. Byſtram y Plater zoſtawali Poſſeſſyi.

Dopiero w tym Roku UUr. Haudryngowie bracia myśl ſwoią iawną uczynili, że oprocz Okniſtego, w Poſſeſſyi ktorego bezprawney zoſtawali, (o co Sprawa oſobna w Trybunale Xięſtwa Litewſkiego dotąd nie zakończona,) ieſzcze byli w pretenſyi Dobr Suſſei y Bałtmuyze iakoż w tymże Roku 1775 wyrobili Kommiſſyą Seymową w Dobrach Litewſkich Okniſte odprawić ſię mianą, mimo wiadomości Poſſeſſorow Dobr Kurlandzkich y innych Sukceſſorow.

A gdy o takowym podſtępie dowiedzieli ſię przez wydane obwieſzczenia Sukceſſorowie Budberkowſcy zaraz W. K. Mci Panu Naszemu Miłościwemu y Prześwietney przy Boku Jego Nieuſtaiącey Radzie przez Memoryał o tym donieśli, proſząc wyznaczenia dla ſiebie Kommiſſarzy, y zyſkali Rezolucyą zlecaiącą W. Xiążęciu Radziwiłłowi tego Seymu Marſzałkowi przydania Kommiſſarzy z obowiązkiem na niewiadomość o czynności Urodzonych Haudryngow wypełnienia przyſięgi, y tey w Extraktach na Kommiſſyi złożenia.

Ponitur Rezolicya Dnia 13 Octobris Roku 1775. *Nro 3.*

Uſkutecznił W. Xiąże Radziwił Kaſztelan Wileńſki włożone na ſiebie powyżſzą Rezolucyą zlecenie, dodał przez oſobny Inſtrument na rzecz Sukceſſorow Budberkowſkich Kommiſſarzy zwyrazem dopełnienia Rezolucyi Prześwietney. Rady Nieuſtaiącey co do przyſięgi.

Ponitur dodanie 14 Decembr. wyſzłe Roku 1775 do Akt Grodu Warſzawſkiego y Włodzimirſkiego podane. *Nro 4.*

W poſłuſzeńſtwie nakazaney przyſięgi Sukceſſorowie Budberkowſcy tę wypełnili w Grodach Zmudzkim y Wiłkomirſkim.

Ponuntur Extrakty ſub Die 16 Decembris 1775, 31 Januarii, & 18 Martii 1776. *Nro 5. 6. & 7.*

Lecz to wſzyſtko żadnego ſkutku nie wzięło, bowiem iednoſtronni Kommiſſarze chcąc Urodzonym Haudryngom iako nayprędzey dogodzić, nie zważaiąc bynaymniey na ſtawanie Urzędowey Oſoby od Sukceſſorow żądaiącey dalſzego zatrzymania ſię, aby wraz z przydać mianemi Kommiſſarzami Sprawę namienioną ſądzili, ſami iednoſtronnie do oſtatecznego przyſtąpili wyroku.

Ponitur Dekret in Contumaciam Dnia 18 Januarii Roku 1776 zakończony. *Nro 8.*

Tego Dekretu do Exekucyi nie doprowadzili, dopiero po zakończonym Seymie Roku 1776, na ktorym zyſkał Ur. Haudryng Sancitum wyimuiące Sprawę iego z pod Prawa pod tytułem = Deklaracya o Kommiſſyach = y tego użyli, lecz omylnie do Exekucyi wyżey namienionego Dekretu, co niżey dowiedziono będzie.

Szukali pomocy UUr. Haudryngowie u J. W. Xiążęcia Kurlandzkiego do Exekucyi Dekretu pomienionego; lecz gdy im ſłuſznie była odmowiona, zyſkali na nie iſtotne przełożenie Reſkrypt rekwizycyonalny od W. K. Mci do Jaśnie Wiemożnego Xiążęcia Kurlandzkiego, aby dodał pomocy woyſkowey.

Ponitur ten Reſkrypt wyſzły Die 25 9bris Anno 1776. *Nro 9.*

Tu tamę czyniąc dalſzym zapędom UUr. Haudryngow wydane im były Mandaty do Sądu W. K. Mci o uchylenie Dekretu, a Sprawy ad Fora competentia odeſłanie.

Ponitur Mandat z przyznaniem Woźnego w Ziemſtwie Wiłkomirſkim Dnia 3 Januarii Roku 1777 uczynione.

Lecz to bynaymniey UUr. Haudryngow nie wſtrzymało, ktorzy chcąc rzecz doſtateczniey ku ſwoiey myśli zrobić, zatrzymawſzy Exekucyą Dekretu, y podanie Reſkryptu, podali Memoryał W. K. Mci y Prześwietney przy Boku Jego Nieuſtaiącey Radzie ſkarżąc ſię na niepoſłuſzeńſtwo przez Sukceſſorow Budberkowſkich wyrokom Sądowym, proſząc nakazania Stronom ſatysfakcyi, a Urzędom zlecenia namienionego Wyroku Exekucyi; a że tego Memoryału dla odpowiedzi wzięli Sukceſſorowie Kommunikacyą dowiedzieli ſię o tym UUr. Haudryngowie, y nie czekaiąc Rezolu-

cyi Prześwietney Rady użyli Reſkryptu podſtępnie uproſzonego, podali go J. W. Xiążęciu Kurlandzkiemu: a ten ex vi ſubiectionis natychmiaſt dał ordynans do ſwego woyſka, z ktorym ziechał na grunt Dobr Bałtmuyze y Suſſei Ur. Podkomorzy Selburgſki, nie tylko Dobra odebrał, UUr. Platera ſtarca ośmiudzieſiątletniego, y Byſtrama z nich wypędził, ale wſzyſtkę drogą ruchomość zabraną oddał UUr. Haudryngom.

Ponitur poiezdczy Dekret pod 4 Auguſti 1777. *Nro 10.*

O ten bezprawny y gwałtowny poſtępek uczynili zaraz Sukceſſorowie Budberkowſcy w Grodzie Powiatu Wiłkomirſkiego przeciwko UUr. Haudryngom Manifeſt.

Ponitur Dnia 13 Auguſti 1777 uczyniony. *Nro 11.*

W tym ſamym Mieſiącu, ale iuż po dopełnionych przez UUr. Haudryngow gwałtach, y wybiciu z Poſſeſſyi UUr. Platera Dziedzica Bałtmuyze y Byſtrama Dziedzica Suſſei, raczyłeś W. K. Mość Pan Nasz Miłościwy z Prześwietną Radą dać Rezolucyą, że żądania UUr. Haudryngow o nakazanie Stronom ſatysfakcyi, a Urzędom Exekucyi otrzymanego iednoſtronnie Dekretu uſkutecznione być nie mogą, zalecaiąc, aby Kommiſſarze z obydwoch ſtron wyznaczeni y dodani tę Sprawę rozſądzili, co iaśniey treść tey Rezolucyi dowodzi.

Ponitur Dnia 22 Auguſti 1777 wyſzła. *Nro 12.*

Zyſkawſzy tę Rezolucyą Sukceſſorowie ponowili użalenie ſię w Grodzie Powiatu Wiłkomirſkiego na czynność nieprawną Urodzonych Haudryngow.

Ponitur Manifeſt Dnia 29 Auguſti 1777. *Nro 13.*

Donieśli przez Memoryał W. K. Mci Panu Naszemu Miłościwemu y Prześwietney Radzie Sukceſſorowie Budberkowſcy o gwałtownie dopełnioney Exekucyi Dekretu iednoſtronnego, ten poſtępek przez Rezolucyą zoſtał naganionym, a Kommiſſyi dopełnienie naznaczone z przyłączonym nakazem UUr. Haudryngom niebronienia Exekucyi Prawa.

Ponitur Rezolucya Dnia 10 Septembris wyſzła. *Nro 14.*

Nie wzięła y ta Rezolucya ſwego ſkutku, bowiem UUr. Haudryngowie poprawiwſzy ſwey ſytuacyi przez odebranie cudzych Dobr, a tym poſtępkiem odiąwſzy ſpoſob pomocy UUr. Platerowi y Byſtramowi, wyrobili to, że Kommiſſya dwiema Rezolucyami zalecona, przez rożne UUr. Haudryngow obroty y niedopuſzczanie do Dobr Okniſte Kommiſſarzow, (dla ktorych tamto mieyſce do ſądzenia wyznaczone było,) ſwego ſkutku niewzięła.

Po tey dopełnioney czynności podali UUr. Haudryngowie pytanie: gdzieby ſię ſądzić mieli? ktore zważywſzy Prześwietna Rada oraz odpowiedź daną od Sukceſſorow Budberkowſkich czynność UUr. Haudryngow zaſkarżaiących, rezelwowała ten interes, po wydanych Mandatach do Sądu W. K. Mci, być materyą Sądową, a przeto do Rezolucyi Rady nienależącą.

Ponitur Rezolucya wydana Dnia 3 Marca 1780. Nro 15.

Byli przeto Sukceſſorowie przymuſzeni powtornie wydać Mandat do Sądu W. K. Mci właściwego, tak o gwałtowne ſiebie z Dobr namienionych wybicie, iako też wściągnienie kar za gwałty, naiazdy y zabor ruchomości z nakazem wrocenia ich, iako obſzerniey tego Mandatu czyta ſię oſnowa.

Ponitur Mandat Dnia 14 Auguſti wydany z przyznaniem w Grodzie Powiatu Wiłkomirſkiego Dnia 18 Auguſti 1780. Nro 16.

To ieſt iſtotne wyobrażenie bezprawnego UUr. Haudryngow poſtępowania, na ktore żalą ſię przed Tronem W. K. Mci Pana Naszego Miłościwego Sukceſſorowie Budberkowſcy y proſzą.

loco peragendæ Executionis Condemnationis

Decidendo Citationem, ad Judicium S. R. Mtis editam, inhærendo tam Legi Patriæ quam Communi expulſos ante omnia ad Poſſeſſionem Bonorum reinduci, ac eadem Bona, prævio calculo de perceptis Proventibus reſtitui mandari, Spolium in rebus mobilibus commiſſum purgari injungi, pro convulſione verò Legis & Reſolutionem Conſilii Permanentis tum violatione Litis pendentiæ exemplariter puniri. In Negotio verò Principali Cauſam ratione Bonorum eorundem Suſſei & Bałtmuyze in Ducatu Curlandiæ & Semigalliæ ad Judicium competens Curlandiæ, tum Okniſte in Ducatu Lithvaniæ ſitorum, tanquam in Judiciis Tribunalitiis pridem præventam pro ultetiori Reſolutione ad eadem Judicia remitti, quibus Judiciis etiam Cauſæ facti cognitionem & deciſionem demandari.

Słuſzność żądania gruntuie ſię na ſprawiedliwości, a tę wſpiera Prawo, iuż to kraiowe Annorum 1543, 1685, 1699 y 1726, o Expulſyach ſtanowione, iuż i ſamo Kurlandzkie zakazuie, aby nikt z ſwey własności wyzutym nie był, nayprzod w ſłowach in formula Regiminis fol. 103 = *Nemo omnium ſive Nobilium ſive Incolarum Bonis ſuis ſine legitima cognitione & judicio privetur* = w drugim mieyſcu toż ſamo fol. 116 §. 22 = *Exceptio Spolii omnem Actionem adverſus Spoliatum à Spoliatore intentatam excludit, & intra ſpatium quindecem dierum probari debet, qua probata Spoliator in principali & Acceſſorio damna & intereſſe in ſolidum prius reſtituere debet, quàm in Judicio audiatur.* =

Poſtępku ſwoiego gwałtownego prawnym nazwać nie mogą UUr. Haudryngowie. Jeżeliby nayprzod okryć go chcieli Dekretem iednoſtronnym, ten im ku pomocy być nie może, ponieważ Prawo Seymu Roku 1776 iuż go zniſzczyło, y przeto też Sukceſſorowie nie żądaią iego uchylenia, iako rzeczy nie byłey, mowi to Prawo §. oprocz zaś = w ſłowach = NIE MNIEY KONTUMACYALNYM *albo przez oſobę mieyſce nieprzytomnego Kommiſſarza intruſive zaſiadaiącą ſądzonym, na Kommiſſyach, Kondeſcenſyach w Ziemſtwie lub Grodzie, z Remiſs tamże naſtąpionym, ktoremi Strona uciążoną czuć ſię będzie, wolność zoſtawuiemy czynienia w ſprawach takowych według ſwego rodzaiu, to ieſt Juris Regii w Aſſeſſoryi, a Ziemſkich w Trybunale,* KTORYCH NATYCHMIAST DALSZĄ EXEKUCYĄ WRAZ Z PROCESSEM WSTRZYMUIEMY. =

Z tego powodu iuż nie mieli żadnego Prawa, ani go używać mogli UUr. Haudryngowie do brania ſię w Poſſeſſyą Dobr Suſſei y Bałtmuyze bo idąc w exekucyi Prawa Prześwietna Rada Nieuſtaiąca toż ſamo determinowała, że Exekucyi zyſkać nie mogą, a przeto dowod iaſny expulſyi, z ktorego ſłuſzność żądania reindukcyi wynika.

Ani bronić, się mogą Urodzeni Haudryngowie Sancitum zyſkanym na Seymie Roku tegoż 1776, ktorego słowa są = *A zatym præſenti Sancito cavetur, że Kommiſſye* &c. *y Haudrynga* &c. *w ktorychkolwiek ultimæ Inſtantiæ Juryzdykcyi* EX SERIIS PARTIUM CONTROVERSIIS FEROWANE &c. w mocy *niewzruſzoney zoſtawuiąc z pod Prawa pod tytułem = Deklaracya o Kommiſſyach y Remiſſach z przeſzłego Seymu wypadłych = Konfederacya Generalna Obogya Narodow wyłącza* = ponieważ to Sancitum nie służy do Sprawy ninieyſzey, gdy Dekret nie ex ſeriis Partium Controverſiis, ale in Contumatiam iednoſtronnie ferowany, w ktorey okoliczności iuż maią Rezolucyą UUr. Haudryngowie Prześwietney Rady Nieuſtaiącey pod Dniem 22 Auguſti 1777 deklaruiącą, że Sancitum namienione nie wzmacnia Dekretu iako nie ex ſeriis Partium controverſiis zaſzłego.

Ponitur Sancitum Dnia 31 Octobris 1776. *Nro 17.*

Dalſza obrona z Reſkryptu od W. K. MCI PANA NASZEGO MIŁOŚCIWEGO przez UUr. Haudryngow uproſzonego czerpana być nie może, bo y owſzem za podſtępne iego wyrobienie przykładnie ukaranemi być powinni, wiedząc, że Dekretu iednoſtronnego Konſtytucya exekucyą wſtrzymała, y że Sancitum bynaymniey tego Dekretu nie upoważnia, a co więkſza, że UUr. Haudryngowie podawſzy Memoryał Prześwietney Radzie Nieuſtaiącey, y tam Sukceſſorow z odpowiedzią wprowadziwſzy, nie czekaiąc Rezolucyi, podſtępnie Reſkrypt wyiednali o czym ani ſpodziewać ſię mogli Sukceſſorowie, będąc powołani Memoryałem do explikacyi w Radzie.

Te więc trzy nayiſtotnieyſze dla Strony obrony nie tamuią żądania Sukceſſorow Budberkowſkich dopraſzaiących ſię reindukcyi do Dobr od lat 26 przez ſiebie ſpokoynie poſiadanych, ani tychże UUr. Haudryngow zaſłaniaią od wściągnienia kar zasłużonych, bowiem czynności tey nie pokrywaią omylne poſtępowania.

